Försäkringskassans allmänna råd

ISSN 1652-8743

Försäkringskassans allmänna råd om ändring i Riksförsäkringsverkets allmänna råd (RAR 2002:2) om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid;

FKAR 2010:12

beslutade den 3 december 2010.

Försäkringskassan beslutar i fråga om Riksförsäkringsverkets allmänna råd (RAR 2002:2) om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid

dels att de allmänna råden till 3 kap. 2 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 25 kap. 2 § socialförsäkringsbalken,

dels att de allmänna råden till 3 kap. 2 b § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 25 kap. 25 och 26 §§ socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 3 kap. 5 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 26 kap. 6 § socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelsen ska ha följande lydelse,

dels att det allmänna rådet till 3 kap. 5 § tredje stycket 4 lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 26 kap. 14 § socialförsäkringsbalken samt att beskrivningen av innehållet i bestämmelsen och det allmänna rådet till bestämmelsen ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 3 kap. 5 § tredje stycket 5 lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 26 kap. 15 § socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelsen ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 3 kap. 6 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 110 kap. 13 § första stycket socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelsen ska ha följande lydelse,

dels att beskrivningen av och innehållet i de allmänna råden till 5 § första stycket Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst ska ha följande lydelse.

Till socialförsäkringsbalken

25 kap. 2 §

Innehållet i bestämmelsen

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen

1. som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning),

eller

2. på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete)

Allmänna råd

Om det på grund av att inkomsterna från anställningen är oregelbundna blir svårt att bedöma vilken inkomst en försäkrad kan antas komma att få, bör den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas med ledning av ett genomsnitt av tidigare inkomster från anställningen. Hur lång period som kan beaktas vid sådan beräkning bör bedömas med ledning av omständigheterna i det enskilda ärendet.

För personer med sjukpenninggrundande inkomst beräknad på inkomster från en pågående anställning bör den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas efter den försäkrades faktiska löneförändring som framgår av avtal mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare.

För en aktiebolagsdelägare kan sjukpenninggrundande inkomst beräknas efter löneförändring genom en skälighetsbedömning med ledning av de tre senaste årens taxerade löneuttag. En genomsnittsberäkning kan tillämpas om löneuttaget varierat. Om inkomsterna gradvis stigit kan en trendberäkning vara mer lämplig.

25 kap. 25 och 26 §§

Innehållet i bestämmelserna

Årsarbetstid ska beräknas för en försäkrad som har en sjukpenninggrundande inkomst som helt eller delvis avser anställning. Årsarbetstiden beräknas när den enligt särskilda bestämmelser har betydelse för beräkningen av en förmån.

Årsarbetstiden är det antal timmar eller dagar per år som en försäkrad tills vidare kan antas komma att ha som ordinarie arbetstid eller motsvarande normal arbetstid i sitt förvärvsarbete.

Allmänna råd

I de fall det finns avtal om att ett arbete beräknas ta en viss tid i anspråk, men den försäkrade får utföra arbetet på kortare tid, bör den avtalade arbetstiden användas vid beräkning av årsarbetstiden.

I årsarbetstiden för idrottsutövare eller liknande yrkesgrupper bör ingå

1. träningstid,
2. matchtid eller tävlingstid, och
3. annan tid där den försäkrade får full ekonomisk kompensation.

26 kap. 6 §

Innehållet i bestämmelsen

En ändring av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten ska gälla från och med den dag då anledningen till ändringen uppkom.

Den ändrade sjukpenninggrundande inkomsten får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med den första dagen i den ersättningsperiod

som infaller i anslutning till att Försäkringskassan har fått kännedom om inkomständringen.

Allmänna råd
För en person med inkomst av anställning bör dagen för anledning till ändring på grund av löneändring vara den dag då löneavtalet undertecknats. Om den nya lönen har utbetalats utan att ett löneavtal undertecknats bör anledningen till ändringen anses ha uppkommit den första dagen i den månad då en sådan utbetalning gjorts.

Löpande ersättningsperioder med olika slags ersättningar bör ses som olika ersättningsperioder om anledningen till att ersättningarna utbetalas är olika.

Om den årliga inkomst som den försäkrade kan antas komma att få tills vidare har ändrats på grund av att Skatteverket vid taxering beslutat om ny skatterättslig nettointäkt, bör Skatteverkets beslutsdag vara den dag anledningen till ändringen uppkommit.

26 kap. 14 §
Innehållet i bestämmelsen
SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen.

Allmänna råd
Att avbryta eller inskränka arbetssökande på grund av graviditet enligt 26 kap. 14 § socialförsäkringsbalken bör jämställas med att avbryta eller inskränka förvärvsarbete. Detta bör endast gälla den som omfattas av SGI-skydd enligt 3 § förordningen (2000:1418) om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst.

26 kap. 15 §
Innehållet i bestämmelsen
SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte fyllt ett år.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även vid adoption av barn som inte fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård.

Allmänna råd
Enligt rättspraxis fortsätter SGI-skyddet att gälla även efter barnets ettårsdag om den försäkrade i oavbruten följd är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete och under den tiden får föräldrapenning.

För att kunna anses vara ledig i oavbruten följd från förvärvsarbete för vård av barn som fyllt ett år bör en försäkrad som är

1. helt ledig från förvärvsarbete ta ut totalt minst fem föräldrapenningdagar

per kalendervecka
2. delvis ledig från förvärvsarbete ta ut ett proportionellt färre antal föräldrapenningdagar än den som är helt ledig från förvärvsarbete enligt 1.

Bedömningen av om uttaget enligt andra stycket 2 motsvarar minskningen i arbetstid bör göras i förhållande till den arbetstid som ligger till grund för den sjukpenninggrundande inkomst som gällde före arbetstidsminskningen. Bedömningen av om uttaget enligt andra stycket 1 och 2 motsvarar minskningen i arbetstid bör göras antingen dag för dag eller över en period av en kalendervecka. När arbetstiden per kalendervecka varierar bör bedömningen i stället göras utifrån den längre schemalagda arbetstidscykel som den försäkrade har vid uttagstillfället.

Uttag av föräldrapenning enligt andra stycket kan göras på sjukpenning-, grund- eller lägstanivå.

110 kap. 13 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Försäkringskassan ska se till att ärendena blir utredda i den omfattning som deras beskaffenhet kräver.

Allmänna råd

Försäkringskassan bör inte utreda storleken på den sjukpenninggrundande inkomsten när den försäkrade i samband med anmälan av ett ersättningsärende meddelar

1. att inkomsten eller andra omständigheter av betydelse inte har förändrats, eller
2. att inkomsten har förändrats, men både den tidigare registrerade inkomsten och den nya inkomsten är högre än sju och ett halvt prisbasbelopp, eller högre än tio prisbasbelopp när det gäller beräkning av föräldrapenning.

Första stycket 2 gäller inte när den försäkrade har både inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete och fördelningen mellan dessa inkomstslag kan ha förändrats av betydelse för den sjukpenninggrundande inkomsten.

Försäkringskassan bör inte heller utreda storleken på den sjukpenninggrundande inkomsten om en meddelad höjning av en inkomst från anställning anses rimlig. En höjning bör anses som rimlig om

- den inte överstiger tre och en halv procent per år jämfört med senast fastställd sjukpenninggrundande inkomst och
- det vid tidpunkten för ändringen av den sjukpenninggrundande inkomsten har förflutit minst ett år sedan den senast ändrades.

Försäkringskassan bör vidare inte utreda storleken på den sjukpenninggrundande inkomsten om en höjning av en inkomst från anställning överstiger tre och en halv procent per år om höjningen med hänsyn till andra om-

ständigheter är rimlig.

Storleken på den sjukpenninggrundande inkomsten bör, oavsett inkomstslag, alltid utredas om det finns anledning att anta att de meddelade uppgifterna är felaktiga. Utredning bör också ske om det i ärendet finns något annat som tyder på att omständigheter av betydelse för den sjukpenninggrundande inkomsten har förändrats. En sådan omständighet kan exempelvis vara att arbetstiden har minskat i omfattning.

Till Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst

5 § första stycket

Innehållet i bestämmelsen

Har en försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning under en följd av år i särskild självdeklaration redovisat lägre skatterättslig nettointäkt än vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning, ska Försäkringskassan beräkna den sjukpenninggrundande inkomsten av detta arbete med ledning av de tre senaste årens taxering.

Försäkringskassan får beräkna den sjukpenninggrundande inkomsten till ett högre belopp än vad som framgår av den försäkrades skatterättsliga nettointäkt om

- näringsverksamheten fortfarande, efter utgången av den tid som anges av 25 kap. 9 § socialförsäkringsbalken om allmän försäkring, är under uppbyggnad, eller
- det finns andra särskilda skäl som att näringsverksamheten har stark skuldbelastning, ändrade förvärvsförhållanden eller tillfälliga förluster.

Allmänna råd

Vid jämförelse av taxerade inkomster mellan år bör en omräkning av tidigare års taxerade inkomster göras med hjälp av innevarande års förhöjda prisbasbelopp.

Om de tre senaste årens taxerade inkomster visar en uppåtgående eller nedåtgående trend bör detta beaktas vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Om det går att göra en rimlig bedömning av årets beräknade nettointäkt bör beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten göras med utgångspunkt från innevarande verksamhetsår.

En uppåtgående trend bör antas fortsätta om det inte med säkerhet kan konstateras att inkomstnivån kommer att sjunka i fortsättningen. Om en nedåtgående trend kan antas bli bruten under året bör detta beaktas vid beräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Om de tre senaste årens taxerade inkomster inte uppvisar någon trend bör som huvudprincip genomsnittet av dessa inkomster användas för att fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten. Detsamma bör gälla i de fall en inkomsttrend skapats genom tillämpning av bestämmelserna i inkomstskattelagen (1999:1229) om räntefördelning, expansionsfonder eller periodise-

ringsfonder.

Om en näringsverksamhet fortfarande, efter utgången av den tid som anges i 25 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, är under uppbyggnad, bör Försäkringskassan fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten till den jämförelseinkomst som framgår av bestämmelsen.

Detta bör gälla även om jämförelseinkomsten är högre än den inkomst den försäkrade själv uppger. Om det däremot är sannolikt att nettointäkten efter uppbyggnadsskedet inte kommer att uppgå till jämförelseinkomsten bör Försäkringskassan fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten till den nettointäkt som den försäkrade beräknas få när uppbyggnaden av verksamheten är genomförd.

Stark skuldbelastning bör anses föreligga när de långfristiga skulderna uppgår till 55 procent av tillgångarna.

I bedömningen av på vilket sätt stark skuldbelastning ska påverka nettointäkten bör den referensränta som gäller vid årets ingång användas.

Vid bedömning av om nettointäkten under en följd av år understigit jämförelseinkomsten, och vid beräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten, bör bortses från inkomstår som inneburit en tillfällig förlust.

Dessa allmänna råd gäller från och med den 1 januari 2011.

FÖRSÄKRINGSKASSAN

EVA NORDQVIST

Jenny Lindmark